

МІНІСТЕРСТВО ЕКОНОМІКИ УКРАЇНИ

ЛИСТ

від 23.03.2023 р. N 3323-04/12604-06

Органам державної влади, органам місцевого самоврядування, установам, організаціям, підприємствам та іншим суб'єктам сфери публічних закупівель

Щодо використання постачальниками послуг факторингу

Міністерство економіки України як Уповноважений орган, який здійснює регулювання та реалізує державну політику у сфері закупівель, за результатами співпраці з Командою підтримки реформ, яка надає цільову технічну підтримку Міністерству в розробці та імплементації пріоритетних реформ, інформує суб'єктів сфери публічних закупівель про можливість використання факторингу у публічних закупівлях.

Світовий досвід показує, що факторинг є типовим та ефективним рішенням доступу до фінансування обігового капіталу в межах здійснення торгівельних операцій у країнах світу.

При цьому Закон України "Про публічні закупівлі" (далі - Закон) визначає правові та економічні засади здійснення закупівель товарів, робіт і послуг для забезпечення потреб держави, територіальних громад та об'єднаних територіальних громад.

Щодо укладення договору про закупівлю із застосуванням факторингу

Відповідно до статті 1 Закону договір про закупівлю - господарський договір, що укладається між замовником і учасником за результатами проведення процедури закупівлі / спрощеної закупівлі та передбачає платне надання послуг, виконання робіт або придбання товару.

Згідно з частиною першою статті 41 Закону договір про закупівлю укладається відповідно до норм Цивільного та Господарського кодексів України (далі - ЦК України і ГК України) з урахуванням особливостей, визначених цим Законом.

З 19.10.2022 на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування замовники, що зобов'язані здійснювати публічні закупівлі товарів, робіт і послуг відповідно до Закону, проводять закупівлі відповідно до Закону з урахуванням Особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом, на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування, затверджених постановою Кабінету Міністрів України від 12.10.2022 N 1178 (із змінами) (далі - постанова N 1178, Особливості), які прийняті Урядом на виконання вимог Закону.

Згідно з пунктом 17 Особливостей договір про закупівлю за результатами проведеної закупівлі згідно з пунктами 10 і 13 цих особливостей укладається відповідно до Цивільного і Господарського кодексів України з урахуванням положень статті 41 Закону, крім частин третьої - п'ятої, сьомої - дев'ятої статті 41 Закону, та цих особливостей.

У свою чергу, згідно зі статтею 509 ЦК України зобов'язанням є правовідношення, в якому одна сторона (боржник) зобов'язана вчинити на користь другої сторони (кредитора) певну дію (передати майно, виконати роботу, надати послугу, сплатити гроші тощо) або утриматися від вчинення певної дії (негативне зобов'язання), а кредитор має право вимагати від боржника виконання його обов'язку.

При цьому статтею 638 ЦК України встановлено, що істотними умовами договору є умови про предмет договору, умови, що визначені законом як істотні або є необхідними для договорів даного виду, а також усі ті умови, щодо яких за заявою хоча б однієї із сторін має бути досягнуто згоди.

Відповідно до частини третьої статті 180 ГК України при укладенні господарського договору сторони зобов'язані у будь-якому разі погодити предмет, ціну та строк дії договору.

Таким чином, за результатом процедури закупівлі між замовником і учасником укладається договір про закупівлю, згідно якого учасник зобов'язується передати товар, виконати роботу або надати послугу, а замовник оплатити надання послуг, виконання робіт або придбання товару.

Щодо можливості переможця (постачальника товарів, надавача послуг, виконавця робіт) укласти договір факторингу

Відповідно до статті 1077 ЦК України за договором факторингу (фінансування під відступлення права грошової вимоги) одна сторона (фактор) передає або зобов'язується передати грошові кошти в розпорядження другої сторони (клієнта) за плату (у будь-який передбачений договором спосіб), а клієнт відступає або зобов'язується відступити факторові своє право грошової вимоги до третьої особи (боржника).

Статтею 1082 ЦК України визначено, що боржник зобов'язаний здійснити платіж факторові за умови, що він одержав від клієнта або фактора письмове повідомлення про відступлення права грошової вимоги факторові і в цьому повідомленні визначена грошова вимога, яка підлягає виконанню, а також названий фактор, якому має бути здійснений платіж.

При цьому статтею 1080 ЦК України визначено недійсність заборони відступлення права грошової вимоги. Договір факторингу є дійсним незалежно від наявності домовленості між клієнтом та боржником про заборону відступлення права грошової вимоги або його обмеження. У цьому разі клієнт не звільняється від зобов'язань або відповідальності перед боржником у зв'язку із порушенням клієнтом умови про заборону або обмеження відступлення права грошової вимоги.

З огляду на це учасник за необхідності може звернутися до фінансових установ (банків, фінансових компаній, що мають відповідну ліцензію) щодо отримання послуги факторингу.

При цьому замовник у разі наявності договору факторингу між учасником та фактором здійснює оплату за надані учасником послуги, виконані роботи або придбані товари безпосередньо факторові.

Щодо реєстрації зобов'язань розпорядником/одержувачем бюджетних коштів у разі наявності договору факторингу

За інформацією, наданою Державною казначейською службою України листами від 01.10.2020 N 16-06-06/17279 та від 30.01.2023 N 15-06-06/1680, а також Міністерством фінансів України від 28.01.2021 N 24010-13-5/2582, зокрема, при реєстрації та оплаті бюджетних зобов'язань розпорядниками та одержувачами бюджетних коштів за договорами про закупівлю, що передбачають використання механізму факторингу, слід враховувати наступне.

Відповідно до Порядку реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України (далі - Казначейство), затвердженого наказом Міністерства фінансів України від 02.03.2012 N 309 (далі - Порядок), розпорядники бюджетних коштів протягом 7 робочих днів з дати взяття бюджетного зобов'язання подають до відповідного органу Казначейства Реєстр бюджетних зобов'язань розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів за встановленою формою на паперових (у двох примірниках) та електронних носіях і оригінали документів або їх копії, засвідчені в установленому порядку, що підтверджують факт узяття бюджетного зобов'язання.

Розпорядники бюджетних коштів протягом 7 робочих днів з дати прийняття ними до виконання бюджетного фінансового зобов'язання, якщо інше не передбачено бюджетним зобов'язанням, подають до відповідного органу Казначейства Реєстр фінансових зобов'язань за формою згідно з додатком 2 на паперових (у двох примірниках) та електронних носіях, а також оригінали документів або їх копії, засвідчені в установленому порядку, що підтверджують факт узяття бюджетного зобов'язання та бюджетного фінансового зобов'язання.

У разі змін умов бюджетних зобов'язань (додаткові договори, розірвання договору тощо) розпорядник бюджетних коштів повинен протягом 7 робочих днів з дати їх виникнення подати до органів Казначейства Реєстр та/або Реєстр фінансових зобов'язань (далі - Реєстр) і відповідні підтвердні документи щодо уточнення реквізитів та показників таких зобов'язань.

У випадку письмового повідомлення фактором або виконавцем замовника (боржника за зобов'язанням) про факт укладення договору факторингу та надання підтверджуючих документів замовник, який є розпорядником або одержувачем бюджетних коштів, повинен у 7-денний строк звернутись до Казначейства із повідомленням про заміну кредитора у зобов'язанні, надавши, зокрема, Реєстр і відповідні підтвердні документи із уточненими реквізитами та показниками таких бюджетних зобов'язань щодо нового кредитора.

Враховуючи викладене, у разі здійснення розпорядником/одержувачем бюджетних коштів публічної закупівлі учасники також за необхідності можуть звернутись до фінансових установ щодо отримання послуги факторингу.

Отже, договір факторингу може бути укладений постачальником/виконавцем за договором про закупівлю на будь-якому етапі дії договору про закупівлю послуг до проведення розрахунків за ним. При цьому при укладенні договору факторингу фактор набуває лише право на отримання від замовника коштів, натомість зобов'язання постачальника товару/надавача послуг/виконавця робіт, передбачені договором про закупівлю, залишаються незмінними.

Зобов'язання замовника (боржника) щодо оплати на користь фактора коштів за договором про закупівлю виникає на підставі отриманого повідомлення від постачальника/виконавця або фактора про укладення договору факторингу (стаття 1082 ЦК України), та підписаного сторонами документа, що підтверджує виконання постачальником товару / надавачем послуг / виконавцем робіт своїх зобов'язань за договором про закупівлю.

Тому, з метою спрощення доступу суб'єктів малого та середнього підприємництва до публічних закупівель під час виконання договорів про закупівлю, у тому числі за рахунок бюджетних коштів, Командою підтримки реформ Мінекономіки за результатами співпраці з Казначейством та Міністерством фінансів України розроблено схему з описом можливого процесу застосування механізму факторингу під час оплати договорів про закупівлю (у тому числі розпорядником/одержувачем бюджетних коштів) та інструкцію, що додаються.

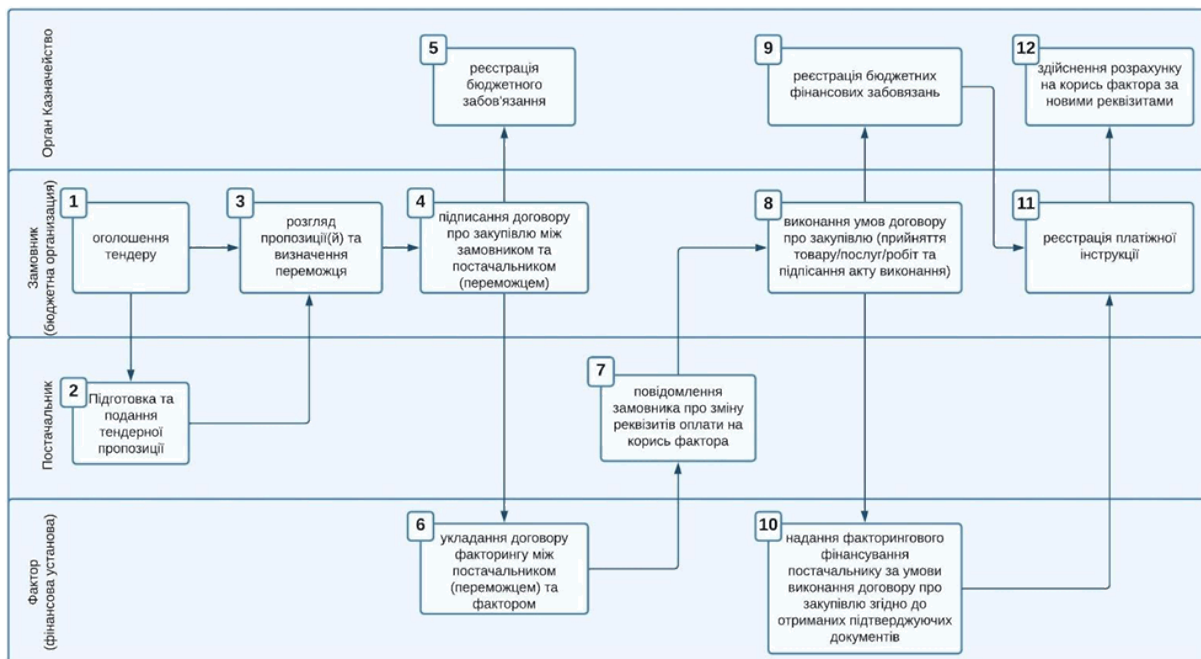
Додаток: на 5 арк. в 1 прим.

Заступник Міністра
економіки України

Надія БІГУН

Додаток

Схема отримання послуги факторингу

ІНСТРУКЦІЯ

до опису бізнес-процесу застосування механізму факторингу під час оплати договорів про закупівлю в електронній системі закупівель

Нормативна база:

• Порядок реєстрації та обліку бюджетних зобов'язань розпорядників бюджетних коштів та одержувачів бюджетних коштів в органах Державної казначейської служби України, затверджений наказом Міністерства фінансів України 02.03.2012 N 309, зареєстрованим в Міністерстві юстиції України 20 березня 2012 року за N 419/20732 (далі - Порядок N 309).

- Закон України "Про публічні закупівлі" від 25.12.2015 N 922-VIII (зі змінами) (далі - Закон N 922).
- Цивільний кодекс України.
- Господарський кодекс України.
- Закон України "Про банки і банківську діяльність"

• Постанова Кабінету Міністрів України від 12 жовтня 2022 р. N 1178 "Про затвердження особливостей здійснення публічних закупівель товарів, робіт і послуг для замовників, передбачених Законом України "Про публічні закупівлі", на період дії правового режиму воєнного стану в Україні та протягом 90 днів з дня його припинення або скасування" (зі змінами) (далі - Особливості)

Черговість етапу	Суть етапу
Етап 1. Оголошення тендеру.	Оголошення про проведення відкритих торгів безоплатно оприлюднюється в електронній системі закупівель відповідно до статті 10 Закону N 922 (стаття 21 Закону N 922 з урахуванням Особливостей). Тендерна документація безоплатно оприлюднюється замовником разом з оголошенням про проведення відкритих торгів в електронній системі закупівель для загального доступу шляхом заповнення полів в електронній системі закупівель (стаття 22 Закону N 922 з урахуванням Особливостей). Крім інформації, визначеної статтею 22 Закону N 922, тендерна документація може містити іншу інформацію, вимоги щодо наявності якої передбачені законодавством та яку замовник вважає за необхідне включити до тендерної документації. Зокрема, замовник може зазначити про згоду на застосування постачальником механізму факторингу.
Етап 2. Підготовка та подання тендерної пропозиції.	Тендерна пропозиція подається в електронному вигляді через електронну систему закупівель шляхом заповнення електронних форм з окремими полями, де зазначається інформація про ціну, інші критерії оцінки (у разі їх встановлення замовником), інформація від учасника процедури закупівлі про його відповідність кваліфікаційним (кваліфікаційному) критеріям, наявність/відсутність підстав, установлених у статті 17 Закону N 922 з урахуванням Особливостей і в тендерній документації, та шляхом завантаження необхідних документів, що вимагаються замовником у тендерній документації (стаття 26 Закону N 922 з урахуванням Особливостей).
Етап 3. Розгляд пропозиції(й) та визначення переможця.	Розгляд та оцінка тендерних пропозицій / пропозицій здійснюється відповідно до статті 29 Закону N 922 з урахуванням Особливостей. За результатами розгляду та оцінки тендерної пропозиції / пропозиції замовник визначає переможця процедури закупівлі та приймає рішення про намір укласти договір про закупівлю.
Етап 4. Підписання договору про закупівлю між замовником та постачальником.	Договір про закупівлю укладається відповідно до норм Цивільного та Господарського кодексів України, Закону N 922 з урахуванням підзаконних нормативно-правових актів. У договорі про закупівлю може зазначатись інформація про можливість застосування механізму факторингу.
Етап 5. Реєстрація бюджетного зобов'язання.	Розпорядники бюджетних коштів протягом 7 робочих днів з дати взяття бюджетного зобов'язання подають до відповідного органу Казначейства Реєстр бюджетних зобов'язань розпорядників (одержувачів) бюджетних коштів згідно форми на паперових (у двох примірниках) та електронних носіях і оригінали документів або їх копії, засвідчені в установленому порядку, що підтверджують факт узяття бюджетного зобов'язання (пункт 2.2 Порядку N 309).
Етап 6. Укладання договору факторингу між постачальником (переможцем) та фактором	У разі, якщо у договорі про закупівлю в умовах оплати вказано "Післяплата", постачальник формує запит для одержання факторингового фінансування, заповнює анкету та надсилає запит до банку(ів) або фінансових компаній, які отримали ліцензію на провадження діяльності з надання фінансових послуг (далі - фактор). Фактор отримує запит та надає рішення постачальнику не пізніше 5-ти робочих днів. У разі позитивного рішення фактор з постачальником укладає Договір факторингу. За рішенням постачальника договір факторингу може бути підписаний до підписання договору про закупівлю.
Етап 7. Повідомлення замовника про зміну реквізитів оплати на користь фактора	Замовник повідомляється постачальником та/або фактором про нові реквізити оплати на користь фактора.

Етап 8. Виконання умов договору про закупівлю (прийняття товару/послуг/робіт та підписання акта виконання)	Постачальник виконує свої зобов'язання відповідно до умов договору про закупівлю, надає замовнику відповідні товари/роботи/послуги. Після поставки товару та перевірки якості поставленої продукції, сторони підписують первинні документи, що підтверджують факт виконання/часткового виконання зобов'язань постачальника за договором про закупівлю.
Етап 9. Реєстрація бюджетних фінансових зобов'язань.	Розпорядники бюджетних коштів протягом 7 робочих днів з дати прийняття ними до виконання бюджетного фінансового зобов'язання, якщо інше не передбачено бюджетним зобов'язанням, подають до відповідного органу Казначейства Реєстр фінансових зобов'язань згідно форми на паперових (у двох примірниках) та електронних носіях, а також оригінали документів або їх копії, засвідчені в установленому порядку, що підтверджують факт узяття бюджетного зобов'язання та бюджетного фінансового зобов'язання (пункт 2.4 Порядку N 309).
Етап 10. Видача фінансування постачальнику згідно до отриманих підтверджуючих документів.	Фактор переказує грошові кошти за умови належного підписання Реєстру на фінансування з наданням копій первинних документів та відміткою органу Казначейства про взяття на облік бюджетного фінансового зобов'язання, фактор перераховує на Поточний рахунок клієнта (постачальника) грошові кошти в розмірі Факторингового платежу, зазначеного у Реєстрі, не пізніше 3-х (трьох) банківських днів.
Етап 11. Реєстрація платіжної інструкції.	Розпорядники/одержувачі бюджетних коштів за умови взяття бюджетного фінансового зобов'язання подають до відповідного органу Державного казначейства платіжні інструкції на погашення бюджетних фінансових зобов'язань.
Етап 12. Здійснення розрахунку на користь фактора.	При настанні дати платежу відповідно до умов договору про закупівлю, відповідний орган Казначейства перераховує кошти на рахунок замовника, який у свою чергу розраховується з постачальником, шляхом перерахування коштів за поставлений товар на реквізити, вказані в повідомленні (Етап 7). Фактор після надходження коштів від замовника здійснює погашення заборгованості за раніше видане постачальнику факторингове фінансування.

Приклад повідомлення замовника про зміну реквізитів оплати на користь фактора

Копія:

Замовник
[ОПФ "НАЗВА"]
адреса: _____
Код ЄДРПОУ: _____
Державна казначейська служба України
01023, м. Київ, вул. Бастіонна, буд. 6

ПОВІДОМЛЕННЯ

про відступлення прав вимоги за Договором _____ N ____ від _____.20__ р.

Між [ОПФ "НАЗВА"] (Замовник) та [ОПФ "НАЗВА"] (Виконавець/Постачальник) укладено Договір _____ N ____ від _____ (далі - Договір _____).

Виконавець/Постачальник виконав взяті на себе зобов'язання у повному обсязі, а саме надав товар/послуги Замовнику у належній кількості та якості, що підтверджується актом/актами виконаних робіт / наданих послуг від _____.20__ року, підписаним(-и) сторонами.

Між [ОПФ "НАЗВА"] (Фактор) та [ОПФ "НАЗВА"] (Клієнт) укладено Договір факторингу N ____ від _____.20__ р. (далі - Договір факторингу), відповідно до умов якого Клієнт передав, а Фактор набув право грошової вимоги до [ОПФ "НАЗВА"] за Договором _____ на суму _____ грн. за актом/актами виконаних робіт / наданих послуг від _____.20__ року.

Просимо сплатити заборгованість за Договором _____ у сумі _____ грн. у _____ денний строк на користь Фактора **за наступними реквізитами:**

Банківська установа: КБ "БАНК"

Рахунок: IBAN UA _____

Отримувач: ТОВ " _____ "

Код ЄДРПОУ: _____

Призначення платежу: "за _____".

Додатки:

- копія договору факторингу;

- копія акту/актів виконаних робіт від __.__.20__ за Договором _____ N __ від _____.

Директор

[ОПФ "НАЗВА"]
